

Część I.

Najważniejsze zagadnienia

Rozdział I. Zanim przystąpisz do nauki

1. Zacznij od najważniejszych ustaw

Plan nauki sporządzony przed przystąpieniem do niej to podstawa. Nie sposób stworzyć takiego planu, który byłby odpowiedni dla każdego. Należy samodzielnie ustalić, z którego zakresu materiału czujemy się pewni, a który wymaga od nas poświęcenia wzmożonej uwagi. Śledząc jednak przebieg etapu pierwszego z poprzednich lat, możliwe jest wyciągnięcie wniosków pomocnych przy sporządzeniu takiego planu.

Test na aplikacje sędziowską i prokuratorską sprawdza wiedzę z następujących aktów prawnych (według wykazu na 2024 r.):

- 1) Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z 2.4.1997 r.,
- 2) ustawa z 30.11.2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym,
- 3) ustawa z 28.1.2016 r. – Prawo o prokuraturze,
- 4) ustawa z 27.7.2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych,
- 5) ustawa z 8.12.2017 r. o Sądzie Najwyższym,
- 6) ustawa z 23.4.1964 r. – Kodeks cywilny,
- 7) ustawa z 17.11.1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego,
- 8) ustawa z 6.7.1982 r. o księgach wieczystych i hipotece,
- 9) ustawa z 22.3.2018 r. o komornikach sądowych,
- 10) ustawa z 25.2.1964 r. – Kodeks rodzinny i opiekuńczy,
- 11) ustawa z 26.6.1974 r. – Kodeks pracy,
- 12) ustawa z 13.3.2003 r. o szczególnych zasadach rozwiązywania z pracownikami stosunków pracy z przyczyn niedotyczących pracowników,
- 13) ustawa z 15.9.2000 r. – Kodeks spółek handlowych,
- 14) ustawa z 16.2.2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów,
- 15) ustawa z 6.6.1997 r. – Kodeks karny,
- 16) ustawa z 6.6.1997 r. – Kodeks postępowania karnego,
- 17) ustawa z 20.5.1971 r. – Kodeks wykroczeń,
- 18) ustawa z 24.8.2001 r. – Kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia,
- 19) ustawa z 10.9.1999 r. – Kodeks karny skarbowy,
- 20) ustawa z 20.3.2009 r. o bezpieczeństwie imprez masowych,
- 21) ustawa z 29.7.2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii,
- 22) ustawa z 14.6.1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego,
- 23) ustawa z 30.8.2002 r. – Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi,
- 24) ustawa z 8.3.1990 r. o samorządzie gminnym,
- 25) ustawa z 27.3.2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym,
- 26) traktat o Unii Europejskiej – wersja skonsolidowana,
- 27) traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej – wersja skonsolidowana,
- 28) Europejska Konwencja o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności.

Uwaga!

Długość cyklu wydawniczego nie pozwala czekać na udostępnienie wykazu aktów prawnych na 2025 r., zatem przygotowując się do egzaminu należy śledzić informacje o wykazie aktów prawnych umieszczane na stronie internetowej Krajowej Szkoły Sądownictwa i Prokuratury. Analiza wykazu aktów prawnych z ostatnich lat wskazuje, że zmiany ulegają najczęściej akty prawne z zakresu prawa materialnego administracyjnego. Statystyki liczby pytań z poszczególnych dziedzin prawa pozostają jednak podobne, a ich szczegółowa analiza okazuje się pomocna w planowaniu nauki.

Statystyki liczby pytań na aplikacje sędziowską i prokuratorską formułowanych na podstawie poszczególnych ustaw kształtują się następująco¹.

Blok pytań z gałęzi prawa konstytucyjnego

Akt prawny	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Konstytucja RP	6	7	6	6	4	6	5	4	4	7	3	2	5
Ustawa o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym	0	0	0	0	0	0	1	2	1	–	1	2	1
Ustawa o Trybunale Stanu	0	0	0	0	2	1	1	1	1	–	1	–	–
Ustawa o Sądzie Najwyższym	0	0	0	0	0	0	–	–	–	1	1	2	3
Prawo o prokuraturze	2	2	2	2	4	6	3	3	3	2	4	3	3
Prawo o ustroju sądów powszechnych	2	3	2	1	1	3	2	3	3	1	5	4	3
Prawo ustroju sądów wojskowych	0	0	0	0	1	2	1	0	1	–	–	2	–
suma	10	12	10	9	12	18	13	13	13	11	15	15	15

Blok pytań z gałęzi prawa cywilnego i handlowego

Akt prawny	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Kodeks cywilny	38	38	38	38	21	26	24	12	15	15	19	18	19
Kodeks postępowania cywilnego	18	19	18	18	22	16	14	12	15	20	21	18	15
Kodeks rodzinny i opiekuńczy	4	5	6	6	7	5	5	5	10	15	7	5	7
Kodeks pracy	7	7	7	7	7	8	10	11	15	5	15	12	8
Kodeks spółek handlowych	7	7	7	7	7	6	5	3	4	4	7	12	8
Prawo przedsiębiorców	0	0	0	0	0	0	0	0	1	2	–	–	–
Ustawa o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji	0	0	0	0	0	0	–	–	–	–	4	–	–
Ustawa o księgach wieczystych i hipotece	0	1	0	0	0	0	1	1	–	–	–	4	3
Ustawa o Krajowym Rejestrze Sądowym	0	0	0	0	0	0	–	–	–	2	–	–	–

¹ Jeżeli dana ustawa nie występowała w wykazie aktów prawnych (dotyczy od roku 2018), w polu wskazano znak: –.

Akt prawny	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Ustawa o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych	0	0	0	0	0	0	–	–	–	–	–	3	–
Ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów	0	0	0	0	0	0	–	–	–	–	–	3	2
Ustawa o komornikach sądowych													2
Ustawa o szczególnych zasadach rozwiązywania z pracownikami stosunków pracy z przyczyn niedotyczących pracowników													2
suma	74	77	76	76	64	61	59	44	60	63	73	75	66

Blok pytań z gałęzi prawa karnego

Akt prawny	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Kodeks karny	20	20	26	26	25	23	21	15	15	15	17	10	10
Kodeks postępowania karnego	15	15	16	16	16	15	12	12	11	12	18	10	13
Kodeks wykroczeń	3	3	3	3	3	5	3	6	5	3	5	4	8
Kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia	0	0	0	0	0	4	3	5	5	–	1	2	2
Kodeks karny wykonawczy	0	0	0	0	0	0	–	–	–	3	–	–	–
Kodeks karny skarbowy	0	0	0	0	0	0	3	5	6	7	4	5	4
Ustawa o bezpieczeństwie imprez masowych	0	0	0	0	0	0	–	–	–	–	–	3	3
Ustawa o przeciwdziałaniu narkomanii	0	0	0	0	0	0	–	–	–	–	–	4	3
Ustawa o wspieraniu i resocjalizacji nieletnich	0	0	0	0	0	0	–	–	–	–	–	2	–
suma	38	38	45	45	44	47	42	43	42	40	45	40	43

Blok pytań z gałęzi prawa międzynarodowego

Akt prawny	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Konwencja o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności	1	2	1	1	0	0	2	0	1	1	1	2	4
Regulamin Europejskiego Trybunału Praw Człowieka	0	0	0	0	0	0	0	2	1	–	–	–	–
Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej	3	3	3	4	1	0	2	2	1	1	4	1	3
Traktat o Unii Europejskiej	0	0	4	2	2	1	1	1	1	1	–	2	3
Karta Narodów Zjednoczonych	2	1	0	0	0	2	1	0	1	–	–	–	–
Konwencja Wiedeńska o prawie Traktatów	1	1	0	0	0	0	1	1	0	1	–	–	–
suma	7	7	8	7	3	3	7	6	5	4	5	5	10

Blok pytań z gałęzi prawa administracyjnego

Akt prawny	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Kodeks postępowania administracyjnego	5	5	3	3	10	7	5	9	7	6	3	5	6
Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi	5	4	2	3	8	5	4	10	9	6	3	5	4
Prawo o ustroju sądów administracyjnych	1	0	0	0	1	0	2	4	5	–	–	–	–
Ustawa o samorządzie gminnym	1	2	0	1	2	1	1	3	1	2	–	–	3
Ustawa o samorządzie powiatowym	0	1	0	0	0	2	1	2	1	2	–	–	–
Ustawa o samorządzie województwa	0	0	0	0	0	2	–	–	1	–	–	–	–
Ustawa o gospodarce nieruchomościami	0	0	0	0	0	0	4	4	3	3	–	–	–
Ustawa o ochronie danych osobowych	0	0	0	0	0	0	3	–	–	–	–	–	–
Ordynacja podatkowa	2	1	1	0	0	0	2	–	–	–	–	–	–
Ustawa o dostępie do informacji publicznej	0	0	0	0	0	0	2	–	–	–	2	–	–
Ustawa o dowodach osobistych	0	0	0	0	0	0	–	–	–	–	1	–	–
Ustawa o postępowaniu w sprawach dotyczących pomocy publicznej	0	0	0	0	0	0	2	–	–	–	–	–	–
Ustawa o podatku od spadków i darowizn	0	0	0	0	0	0	2	–	–	–	–	–	–
Prawo geodezyjne i kartograficzne	0	0	0	0	0	0	1	–	–	4	–	–	–
Ustawa o ochronie przyrody	0	0	0	0	0	0	–	2	–	–	–	–	–
Ustawa o pomocy społecznej	0	0	0	0	0	0	–	3	–	–	–	–	–
Ustawa o podatku od czynności cywilnoprawnych	0	0	0	0	0	0	–	3	–	–	–	–	–
Prawo budowlane	0	0	0	0	0	0	–	3	–	–	–	–	–
Ustawa o ochronie przyrody	0	0	0	0	0	0	–	2	–	–	–	–	–
Ustawa o pomocy społecznej	0	0	0	0	0	0	–	3	–	–	–	–	–
Ustawa o przekształceniu prawa użytkowania wieczystego gruntów zabudowanych na cele mieszkaniowe w prawo własności tych gruntów	0	0	0	0	0	0	–	–	1	–	–	–	–
Ustawa o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym	0	0	0	0	0	0	–	–	1	3	–	–	3
Ustawa o ewidencji ludności	0	0	0	0	0	0	2	–	1	–	–	–	–
Prawo o aktach stanu cywilnego	0	0	0	0	0	0	–	–	–	2	–	–	–
Ustawa o nabywaniu nieruchomości przez cudzoziemców	0	0	0	0	0	0	–	–	–	4	–	–	–
Ustawa o bezpieczeństwie i ratownictwie w górach i na zorganizowanych terenach narciarskich	0	0	0	0	0	0	–	–	–	–	3	–	–
Ustawa o ogólnym bezpieczeństwie produktów	0	0	0	0	0	0	–	–	–	–	–	2	–

Akt prawny	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Ustawa o Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej i Punkcie Informacji dla Przedsiębiorcy	0	0	0	0	0	0	–	–	–	–	–	1	–
Ustawa o przygotowaniu i realizacji strategicznych inwestycji w zakresie sieci przesyłowej	0	0	0	0	0	0	–	–	–	–	–	2	–
suma	14	13	6	7	21	17	31	48	30	32	12	15	16

Test na aplikację sędziowską uzupełniającą sprawdza wiedzę z następujących aktów prawnych (według wykazu na 2025 r.):

1. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z 2.4.1997 r.,
2. ustawa z 30.11.2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym,
3. ustawa z 28.1.2016 r. – Prawo o prokuraturze,
4. ustawa z 27.7.2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych,
5. ustawa z 15.7.1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich,
6. ustawa z 23.12.1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli,
7. ustawa z 8.12.2017 r. o Sądzie Najwyższym,
8. ustawa z 23.4.1964 r. - Kodeks cywilny,
9. ustawa z 25.2.1964 r. – Kodeks rodzinny i opiekuńczy,
10. ustawa z 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego,
11. ustawa z 28.7.2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych,
12. ustawa z 24.6.1994 r. o własności lokali,
13. ustawa z 21.6.2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego,
14. ustawa z 30.5.2014 r. o prawach konsumenta,
15. ustawa z 26.6.1974 r. – Kodeks pracy,
16. ustawa z 23.5.1991 r. o związkach zawodowych,
17. ustawa z 13.3.2003 r. o szczególnych zasadach rozwiązywania z pracownikami stosunków pracy z przyczyn niedotyczących pracowników,
18. ustawa z 15.9.2000 r. – Kodeks spółek handlowych,
19. ustawa z 16.2.2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów,
20. ustawa z 8.3.2013 r. o przeciwdziałaniu nadmiernym opóźnieniom w transakcjach handlowych,
21. ustawa z 6.6.1997 r. – Kodeks karny,
22. ustawa z 10.9.1999 r. – Kodeks karny skarbowy,
23. ustawa z 20.5.1971 r. – Kodeks wykroczeń,
24. ustawa z 6.6.1997 r. – Kodeks postępowania karnego,
25. ustawa z 24.8.2001 r. – Kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia,
26. ustawa z 29.7.2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii,
27. ustawa z 14.6.1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego,
28. ustawa z 30.8.2002 r. – Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi,
29. ustawa z 21.8.1997 r. o gospodarce nieruchomościami,
30. Traktat o Unii Europejskiej – wersja skonsolidowana,
31. Europejska Konwencja o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności,
32. Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej – wersja skonsolidowana,
33. Karta Praw Podstawowych Unii Europejskiej.

Statystyki liczby pytań na aplikację sędziowską uzupełniającą formułowanych na podstawie poszczególnych ustaw kształtują się następująco²:

Blok pytań z gałęzi prawa konstytucyjnego

Akt prawny	2020	2021	2022	2023	2024
Konstytucja RP	2	5	4	3	6
Ustawa o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym	1	1	1	2	1
Ustawa o Trybunale Stanu	1	1	1	–	–
Ustawa o Sądzie Najwyższym	1	1	2	2	3
Prawo o prokuraturze	1	1	2	3	1
Prawo o ustroju sądów powszechnych	3	5	3	3	3
Prawo o ustroju sądów wojskowych	1	1	2	–	–
Ustawa o Najwyższej Izbie Kontroli					1
suma	10	15	15	13	15

Blok pytań z gałęzi prawa cywilnego i handlowego

Akt prawny	2020	2021	2022	2023	2024
Kodeks cywilny	19	16	18	20	18
Kodeks postępowania cywilnego	16	20	18	17	17
Kodeks rodzinny i opiekuńczy	5	2	4	4	4
Kodeks pracy	8	17	12	11	11
Kodeks spółek handlowych	6	3	15	11	10
Prawo przedsiębiorców	3	2	–	–	–
Ustawa o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa	–	–	4	–	–
Ustawa o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych	–	–	3	–	1
Ustawa o kosztach sądowych w sprawach cywilnych	–	–	4	4	3
Ustawa o księgach wieczystych i hipotece	1	–	–	–	–
Ustawa o przeciwdziałaniu nadmiernym opóźnieniom w transakcjach handlowych	–	2	–	–	–
Ustawa o Krajowym Rejestrze Sądowym	–	1	3	–	–
Ustawa o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji	–	1	–	–	–
Prawo wekslowe	–	2	–	–	–
Prawo upadłościowe	–	2	–	–	–
Ustawa o związkach zawodowych	–	–	–	2	1
Ustawa o szczególnych zasadach rozwiązywania z pracownikami stosunków pracy z przyczyn niedotyczących pracowników	–	–	–	2	1
Ustawa o zastawie rejestrowym i rejestrze zastawów	–	–	–	4	–
Ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów					5
suma	58	68	81	75	71

² Jeżeli dana ustawa nie występowała w wykazie aktów prawnych, w polu wskazano znak: –.

Blok pytań z gałęzi prawa karnego

Akt prawny	2020	2021	2022	2023	2024
Kodeks karny	15	19	12	12	18
Kodeks postępowania karnego	15	11	15	15	14
Kodeks wykroczeń	5	3	3	3	3
Kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia	5	2	2	3	2
Ustawa o wspieraniu i resocjalizacji nieletnich	–	–	–	2	2
Kodeks karny skarbowy	5	5	4	5	5
suma	45	40	37	40	44

Blok pytań z gałęzi prawa międzynarodowego

Akt prawny	2020	2021	2022	2023	2024
Konwencja o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności	1	1	–	2	2
Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej	1	2	1	2	1
Traktat o Unii Europejskiej	1	2	1	3	2
Karta Narodów Zjednoczonych	1	1	–	–	–
Konwencja Wiedeńska o prawie Traktatów	1	1	–	–	–
suma	5	7	2	7	5

Blok pytań z gałęzi prawa administracyjnego

Akt prawny	2020	2021	2022	2023	2024
Kodeks postępowania administracyjnego	9	6	4	5	6
Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi	10	5	3	6	5
Prawo o ustroju sądów administracyjnych	5	1	–	–	–
Ustawa o samorządzie gminnym	1	2	–	–	–
Ustawa o samorządzie powiatowym	1	–	–	–	–
Ustawa o gospodarce nieruchomościami	1	–	–	–	3
Ustawa o drogach publicznych	–	–	3	–	–
Ustawa o ewidencji ludności	–	–	2	–	1
Prawo geodezyjne i kartograficzne	1	–	3	–	–
Ustawa o podatku od czynności cywilnoprawnych	1	–	–	–	–
Prawo budowlane	1	2	–	–	–
Ustawa o pomocy społecznej	1	–	–	–	–
Ustawa o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym	1	–	–	–	–
Prawo o aktach stanu cywilnego	–	4	–	–	–
Ustawa o godle, barwach i hymnie Rzeczypospolitej Polskiej	–	–	–	1	–
Ustawa o bezpieczeństwie imprez masowych	–	–	–	2	–
Ustawa o utrzymaniu czystości i porządku w gminach	–	–	–	1	–
suma	32	20	15	15	15

Z powyższego wynika, że naukę można podzielić zasadniczo na dwa etapy, według częstotliwości występowania pytań opracowanych na ich podstawie:

1. Ustawy bardzo wysoko punktowane:

- 1) Kodeks cywilny,
- 2) Kodeks karny,
- 3) Kodeks postępowania cywilnego,
- 4) Kodeks postępowania karnego,
- 5) Kodeks pracy,
- 6) Kodeks spółek handlowych,
- 7) Konstytucja RP,
- 8) Kodeks rodzinny i opiekuńczy,
- 9) Kodeks postępowania administracyjnego,
- 10) Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi,
- 11) Kodeks karny skarbowy,
- 12) Kodeks wykroczeń,
- 13) Kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia.

Na tych ustawach kodeksowych oparta jest zdecydowana większość pytań konkursowych, a zatem niezbędna jest szczegółowa ich znajomość. Zdobycie wiedzy z tego zakresu jest niezbędne także przy rozwiązywaniu kazuśw. Tym samym opanowanie powyższych aktów prawnych powinno stanowić priorytet w trakcie nauki. W tym celu niezbędne będzie ich kilkakrotne powtórzenie – *repetitio est mater studiorum*.

W obrębie samych ustaw nacisk na poszczególne zagadnienia powinien być jednak zróżnicowany. Przykładowo, z Kodeksu postępowania cywilnego pytania formułowane są zazwyczaj z części procesowej, następnie postępowania nieprocesowego i zabezpieczającego. Jedynie wyjątkowo pojawiały się pytania z zakresu postępowania egzekucyjnego oraz dotyczące sądu polubownego, a zatem zagadnienie to wystarczy opanować w ogólnym zarysie – znając podstawowe zasady, często możliwe będzie wydedukowanie prawidłowej odpowiedzi. Nie mając jednak pewności, że nie ulegnie to zmianie, warto – choć dopiero po szczegółowym opanowaniu zagadnień, których wystąpienia można być pewnym – zapoznać się z ich ogólnymi zasadami.

Nauka powyższych aktów prawnych powinna się opierać przede wszystkim na szczegółowym ich przeczytaniu, zrozumieniu i zapamiętaniu. Czytając akt, korzystaj z zakresłaczy, rób notatki, staraj się kojarzyć fakty i poszczególne instytucje. W razie potrzeby, gdy nie rozumiesz treści danego przepisu, sięgnij po komentarz lub podręcznik ze studiów – przy tych najważniejszych ustawach szczególnie istotne jest, żeby je zrozumieć. „Wkucie” na pamięć treści przepisów może być nieprzydatne podczas egzaminu wstępnego na aplikacje sędziowską i prokuratorską, ponieważ pytania często nie oddają dosłownego brzmienia przepisu, a jego sens.

2. Pozostałe ustawy

Pytania z pozostałego zakresu mogą być szczegółowe, a ich obecność na egzaminie wstępnym można uznać za pewną. Oznacza to, że przygotowanie się z powyższych aktów prawnych jest konieczne, lecz bardzo czasochłonne. Jednocześnie zazwyczaj ustawy te nie są wysoko punktowane.

Podczas nauki niektórych z powyższych aktów prawnych warto skupić się na ich ogólnym zarysie i poznać najistotniejsze zagadnienia. Często posiadając podstawową wiedzę, możliwe jest wydedukowanie prawidłowej odpowiedzi. Do tej kategorii zaliczyć należy w szczególności prawo międzynarodowe. Ogólna wiedza o kompetencjach poszczególnych organów międzynarodowych jest zazwyczaj wystarczająca do udzielenia prawidłowej odpowiedzi na pytanie z powyższego zakresu.

Pytania testowe ze wskazanych ustaw mogą być przydatne nie tylko w sprawdzeniu wiedzy, ale także jej nabyciu. Zapoznanie się z pewną pulą pytań testowych z danej ustawy często pozwala poznać ją bardzo dobrze. Dlatego też w **Części IV zamieściliśmy wybrane testy z ustaw, które dotychczas występowały na egzaminach konkursowych.**

2. Ucz się tak, by zrozumieć, a nie jedynie zapamiętać

Część pytań testowych wymaga wyłącznie dobrej pamięci („zgodnie z Kodeksem wykroczeń ile najkrócej trwa praca społecznie użyteczna?”), jednak z roku na rok, na konkursie przybywa pytań, które wymagają od kandydatów znacznie więcej. Sformułowane są tak, by sprawdzić zrozumienie przez niego **istoty** danej instytucji – tym samym **literalna znajomość brzmienia przepisu może okazać się niewystarczająca**. Już zatem podczas samego czytania aktów prawnych – co powinno stanowić podstawę nauki do egzaminu wstępnego – warto zastanowić się czy rozumiemy sens danego przepisu („jak wyglądałoby jego zastosowanie w praktyce?”). Wybrany zakres zagadnień wskazano w niniejszym rozdziale, jednak może nie wyczerpywać on potrzeb poszczególnych kandydatów. Tym samym, rozwiązując testy z Części II, w przypadku zetknięcia się z zagadnieniem, które stanowi problem, warto sięgnąć do podręcznika z danej dziedziny prawa, który przypomni najważniejsze informacje w tym zakresie. Jednak należy zachować równowagę – znajomość orzecznictwa jest na tym etapie zbędna, więc jeżeli do egzaminu pozostało niewiele czasu, to nie powinno się go poświęcać na czytanie obszernych komentarzy.

3. Optymalizuj czas nauki

Szybkie odnalezienie przepisu podczas drugiego etapu konkursu na aplikacje sędziowską i prokuratorską – sporządzenia pracy pisemnej – jest szczególnie istotne. Wskazanie prawidłowej podstawy prawnej stanowi jeden z podstawowych elementów oceny pracy i wpływa na jej punktację. Sporządzenie w ciągu 180 minut trzech prac pisemnych, w sposób wyczerpujący odpowiadających na zadane w kazusach pytania, wymaga sprawnej metodyki działania. Jednym z jej elementów będzie odnalezienie przepisu odpowiadającego przedstawionemu stanowi faktycznemu. To natomiast wymaga sprawnego poruszania się po przepisach. **Ucząc się do etapu pierwszego, staraj się zapamiętać nie tylko treść i znaczenie przepisu, ale również w miarę możliwości jego umiejscowienie w danym akcie prawnym.** Dotyczy to przede wszystkim obszernych i istotnych ustaw kodeksowych. Nie ma oczywiście potrzeby zapamiętywania konkretnych numerów artykułów – wystarczające powinno być np. skojarzenie, że przepisy dotyczące przekształceń podmiotowych w procesie cywilnym znajdują się w części procesowej, za mediacją, a przed dowodami. Budowanie takiej „pamięciowej mapy kodeksowej” powinno odbywać się już podczas nauki do części testowej konkursu.

Uwaga!

Udostępnione podczas pracy pisemnej zbiory przepisów nie zawierają, jak większość kodeksów książkowych, „tytułu” przy podstawie prawnej, który stanowi odpowiedź odnośnie do treści przepisu i ułatwia poruszanie się po ustawie. Akty prawne dostępne podczas sporządzania pracy pisemnej mają wygląd identyczny z tymi uchwalonymi przez Sejm. Szczególnie istotne jest zatem nabycie umiejętności sprawnego poruszania się po przepisach, którą to należy zdobyć już podczas nauki do etapu testowego.

4. Pamiętaj o nowelizacjach

Analiza treści pytań z lat ubiegłych wskazuje, że często pytania formułowane są na podstawie przepisów, które uległy w ostatnim czasie nowelizacji. Na przykład, na teście w 2017 r. pojawiły się aż dwa pytania z instytucji przepadku przedsiębiorstwa, która została wprowadzona do Kodeksu karnego nowelizacją z kwietnia tego samego roku. Z kolei w teście z 2024 roku znalazło się pytanie dotyczące inspektora Inspekcji Wodnej i jego przynależności do kategorii funkcjonariuszy publicznych. W tym przypadku ustawodawca w wyniku nowelizacji Kodeksu karnego z lipca 2024 roku zaliczył wyżej wymienionego do wskazanej kategorii podmiotów.

Niezwykle istotna jest zatem nie tylko nauka na podstawie możliwie najbardziej aktualnych aktów prawnych, lecz także zwrócenie szczególnej uwagi na te przepisy, które w ostatnim czasie uległy zmianie lub zostały uchwalone.

Uwaga!

Pytania testowe (opracowane na najważniejszych nowelizacjach) znajdują się w Rozdziale III.

5. Prześledź pytania z lat ubiegłych

Jest to istotne nie tylko po to, by zapoznać się z poziomem trudności pytań (co również należy uznać za ważne, gdyż znacząco odbiegają one od pytań testowych w naborach na inne aplikacje prawnicze). Te same pytania często powtarzają się w różnych naborach, więc ich znajomość może pozwolić na zdobycie kilku cennych punktów.

Uwaga!

Zaktualizowana baza pytań z ubiegłorocznych naborów znajduje się w Części II.

6. Nie stresuj się

Egzamin wstępny na aplikacje to nie tylko sprawdzian wiedzy, ale także umiejętności radzenia sobie ze stresem i pracy pod presją czasu. Te dwa elementy będą towarzyszyły przyszłemu sędziemu i prokuratorowi w trakcie przyszłej pracy zawodowej. Konkurs jest pierwszym sprawdzianem, który pośrednio ocenia również predyspozycje psychiczne kandydatów. Zważając na to, że każdy z nas jest inny, trudno udzielić konkretnych wskazówek jak poradzić sobie z sytuacją stresową, jaką są przygotowania do egzaminu i sam egzamin. Bazując jednak na doświadczeniu innych, kandydatom można poradzić, by uczący się:

- 1) sporządzili plan nauki – daje to poczucie kontroli i pewność, że nie poświęcimy na dane zagadnienie zbyt dużo czasu kosztem innych; jego elementem powinno być zaplanowanie wielu powtórek;
- 2) zadbali o siebie – solidny odpoczynek i odpowiednia ilość snu poprawi koncentrację i zdolność zapamiętywania. Nie zapominaj o sporcie i odpowiednim odżywianiu. Staraj się nie słuchać innych osób i odetnij się od mediów społecznościowych – trzymaj się swojego planu, dokładnie wcześniej obmyślanego. Zapoznavanie się po raz pierwszy z obszerną ustawą 2 dni przed egzaminem pod wpływem sugestii innych osób przyniesie ci więcej stresu niż korzyści;
- 3) pogodzili się, że nie na wszystko mają wpływ – egzamin, zwłaszcza w formie testu, to również kwestia szczęścia. Przy tak szerokim zakresie materiału łatwo trafić na zagadnienie, z którym nie zapoznaliśmy się wystarczająco dobrze lub nawet wcale. Pełnienie błędu to nieodłączny element tego rodzaju egzaminu.

Test konkursowy – informacje podstawowe

- Każde pytanie testowe zawiera trzy propozycje odpowiedzi, spośród których tylko jedna jest prawidłowa.
- Za każdą prawidłową odpowiedź przyznawany jest jeden punkt.
- Czas przeznaczony na rozwiązanie testu wynosi 180 minut. W tym czasie należy również nanieść odpowiedzi na arkusz odpowiedzi, w sposób prawidłowy (dokładne zakreślenie odpowiedniego pola).
- Należy zachować szczególną staranność przy nanoszeniu rozwiązań odpowiedzi na arkusz odpowiedzi, gdyż:
 - 1) zmiana zaznaczonej odpowiedzi **nie jest możliwa!**;
 - 2) zaznaczenie więcej niż jednej odpowiedzi jest traktowane jako podanie błędnej odpowiedzi (co istotne, arkusze odpowiedzi sprawdza się w sposób z informatyzowany, więc nawet postawienie kropki w innym polu niż zaznaczona odpowiedź może być potraktowane jako podanie błędnej odpowiedzi),
 - 3) po rozpoczęciu rozwiązywania testu nie wydaje się nowych arkuszy odpowiedzi.

Na sali egzaminacyjnej

- Kandydat losuje numer stolika oraz indywidualny numer kodu.
- Arkusze odpowiedzi kandydatów są kodowane.
- Kandydaci nie mogą mieć przy sobie urządzeń służących do przekazu, odbioru lub rejestracji informacji na odległość ani urządzeń służących do elektronicznego gromadzenia, pobierania lub przetwarzania danych. W trakcie poszczególnych etapów konkursu kandydaci nie mogą mieć przy sobie również tekstów aktów prawnych, komentarzy, orzecznictwa ani innych materiałów, mogących stanowić pomoc w rozwiązywaniu testu.
- Przewodniczący komisji lub członek komisji niezwłocznie wyklucza z udziału w konkursie kandydata, który:
 - 1) w trakcie rozwiązywania testu albo zadań komunikował się z innym kandydatem lub inną osobą lub
 - 2) samowolnie opuszczał wyznaczone miejsce lub w inny sposób zakłócał przebieg konkursu, lub
 - 3) posiadał urządzenia lub materiały niedozwolone, lub
 - 4) dokonał otwarcia lub przełamania ewentualnych zabezpieczeń testu konkursowego lub zestawu zadań przed ogłoszeniem rozpoczęcia ich rozwiązywania.

Rozdział II. Najtrudniejsze pytania

Trudność pytań na testach konkursowych w naborach do Krajowej Szkoły Sądownictwa i Prokuratury polega często nie na poziomie ich szczegółowości, a na sformułowaniu ich w taki sposób, by sprawdzić czy kandydat rozumie to, o co jest pytany. Tym samym pytania często nie odwołują się do literalnej treści przepisu, co oznacza, że jego odtworzeniowa znajomość nie wystarcza. Oczywiście wiele z nich będzie miało charakter pamięciowy i niepodchwytliwy, jednak by zostać zakwalifikowanym do drugiego etapu konkursu, należy zdobyć jak największą liczbę punktów i „wyprzedzić” pozostałych kandydatów. Tym samym istotna jest każda prawidłowa odpowiedź.

W niniejszym rozdziale przedstawiono najtrudniejsze pytania, czyli takie, które w praktyce sprawiają kandydatom najwięcej kłopotów. Przy czym kłopot ten nie zawsze odnosi się do stopnia skomplikowania zagadnienia, ale często do zrozumienia czego tak naprawdę test od kandydata wymaga. Analizując pytania z dotychczasowych naborów, możliwe jest wyciągnięcie odpowiednich wniosków, które stanowią cenną wskazówkę podczas nauki, jak i podczas samego egzaminu. Celem niniejszego zestawienia nie jest zatem powtórzenie wiedzy (choć oczywiście siłą rzeczy będzie to miało miejsce), a wskazanie metodyki pracy i nauki.

PYTANIE 1.

Najtrudniejsze pytanie
na konkursie w 2023 r.
17,9%
poprawnych odpowiedzi

Zgodnie z ustawą o wspieraniu i resocjalizacji nieletnich, sąd rodzinny może orzec umieszczenie w zakładzie poprawczym nieletniego nie dłużej niż do ukończenia przez niego:

- A. 18 lat,
- B. 21 lat,
- C. 24 lat.

Artykuł 1 Ustawy o wspieraniu i resocjalizacji nieletnich

1. Przepisy ustawy stosuje się w zakresie:

(...)

3) wykonywania środków wychowawczych, środka leczniczego lub środka poprawczego – wobec osób, względem których środki te zostały orzeczone, nie dłużej jednak niż do ukończenia przez te osoby 21 lat, chyba że niniejsza ustawa stanowi inaczej

Artykuł 15 Ustawy o wspieraniu i resocjalizacji nieletnich

6. Wobec nieletniego, o którym mowa w ust. 2, w szczególnie uzasadnionym przypadku, jeżeli przemawiają za tym bardzo wysoki stopień demoralizacji nieletniego, rodzaj czynu karalnego, sposób i okoliczności jego popełnienia, właściwości i warunki osobiste nieletniego, jego postawa i zachowanie oraz przebieg dotychczasowego procesu resocjalizacji, orzekając umieszczenie nieletniego w zakładzie poprawczym, sąd rodzinny może:

- 1) zagrozić przedłużeniem wykonywania środka poprawczego po ukończeniu przez nieletniego 21 lat, nie dłużej jednak niż do ukończenia przez nieletniego 24 lat;*
- 2) orzec, że środek poprawczy będzie wykonywany po ukończeniu przez nieletniego 21 lat, do ukończenia przez nieletniego określonego wieku, nie dłużej jednak niż do ukończenia przez nieletniego 24 lat*

Prawidłowa odpowiedź: C

Wyjaśnienie

Powyższe pytanie wymagało od kandydatów dokładnej znajomości przepisów ustawy z 9.6.2022 r. o wspieraniu i resocjalizacji nieletnich. Dotyczy ono relacji pomiędzy art. 1 ust. 1 pkt 3 niniejszej ustawy (*lex generalis*), a jej art. 15 ust. 6 (*lex specialis*). Z pewnością kandydaci swe rozważania ograniczyli jedynie do przepisu ogólnego, zapominając o normie szczególnej dotyczącej możliwości przedłużenia stosowania przez sąd rodzinny środka poprawczego do ukończenia przez nieletniego 24 lat. Baczna uwagę kandydatów powinny przykuwać zawarte w kodeksach sformułowania „chyba że ustawa stanowi inaczej”. Analiza testów z poprzednich lat prowadzi do wniosku, że częstokroć kandydaci muszą wykazać się znajomością „wyjątków” od stosowania reguł ogólnych. Pomocne w tym zakresie może okazać się zaznaczenie w trakcie nauki tych regulacji, w przypadku których zastosowanie znajduje przepis szczególny, zgodnie z zasadą *lex specialis derogat legi generali*.

PYTANIE 2.

Zgodnie z Ordynacją podatkową, pełnomocnictwo ogólne upoważniające do działania we wszystkich sprawach podatkowych udzielane jest przez stronę wyłącznie:

- A. na piśmie utrwalonym w postaci elektronicznej,
- B. w formie pisemnej,
- C. ustnie do protokołu.

Najtrudniejsze pytanie
na konkursie w 2018 r.
8,3%
poprawnych odpowiedzi

Artykuł 138d Ordynacji podatkowej

(...)

§ 3. Pełnomocnictwo ogólne oraz zawiadomienie o jego zmianie, odwołaniu lub wypowiedzeniu zgłasza mocodawca, wyłącznie na piśmie utrwalonym w postaci elektronicznej, według wzoru określonego w przepisach wydanych na podstawie art. 138j § 1 pkt 1, do Szefa Krajowej Administracji Skarbowej. W przypadku wystąpienia problemów technicznych uniemożliwiających złożenie pełnomocnictwa ogólnego, jego zmianę, odwołanie lub wypowiedzenie na piśmie utrwalonym w postaci elektronicznej pełnomocnictwo składa się na piśmie utrwalonym w postaci papierowej według wzoru, o którym mowa w zdaniu pierwszym.

(...)

Prawidłowa odpowiedź: A (odpowiedź została uaktualniona do obowiązującego stanu prawnego, oryginalna brzmiała: na piśmie utrwalonym w formie dokumentu elektronicznego)

Wyjaśnienie

W historii dotychczasowych konkursów na aplikację sędziowską i prokuratorską powyższe pytanie okazało się najtrudniejsze dla kandydatów – udzielono na nie zaledwie 8,3% poprawnych odpowiedzi. Wynika to prawdopodobnie ze stopnia szczegółowości pytania, jak i (z pozoru) zaskakującej treści przepisu, na podstawie którego ono powstało. Żadna z innych procedur nie przewiduje bowiem, by **wyłączną** formą udzielenia pełnomocnictwa (w dodatku ogólnego) była forma dokumentu elektronicznego. Logiczną odpowiedzią, bez szczegółowej znajomości przepisów, wydawałaby się zatem odpowiedź B, czyli forma pisemna. Jeżeli jednak uwzględnimy, że **pytanie dotyczy szczególnego rodzaju procedury**, jaką jest procedura podatkowa, to udzielenie prawidłowej odpowiedzi będzie prostsze. W praktyce bowiem cechą charakterystyczną dla postępowania podatkowego jest to, że podatnicy (głównie przedsiębiorcy) przy wielości swoich spraw podatkowych powierzają je do prowadzenia jednemu pełnomocnikowi. Informacja o udzieleniu pełnomocnictwa ogólnego, dostępna w centralnym rejestrze prowadzonym przez resort finansów, stanowi usprawnienie procedury podatkowej.

Wymaga także podkreślenia, że przepis ten w 2018 r. (tj. w którym pojawił się na teście konkursowym) stanowił *novum* w Ordynacji podatkowej, był bowiem przedmiotem nowelizacji, która weszła w życie w 2016 r. Uległ on także niewielkiej modyfikacji w 2017 r. Najbardziej doniosłą zmianą w ramach tej nowelizacji było właśnie dopuszczenie możliwości udzielania pełnomocnictwa ogólnego. Potwierdza to zatem **tendencję**,

zgodnie z którą pytania formułowane są na podstawie przepisów prawnych, które uległy niedawnej zmianie.

Wskazówka!

Ucząc się, zwracaj szczególną uwagę na:

1. **Cechy charakterystyczne dla danej procedury.** Pomoże to w wydedukowaniu odpowiedzi na podchwytliwe i szczegółowe pytania.
2. **Przepisy o jednoznacznym charakterze.** Pytania konkursowe często są formułowane na podstawie przepisów, które używają określeń typu „tylko”, „jedynie” czy „wyłącznie”. Podczas nauki warto je podkreślić lub odnotować w inny sposób.
3. **Przepisy, które uległy niedawnej zmianie.** W Rozdziale 3 znajdziesz pytania testowe oparte na najnowszych nowelizacjach.

PYTANIE 3.

Najtrudniejsze pytanie
na konkursie w 2017 r.
11,0%
poprawnych odpowiedzi

Zgodnie z Kodeksem karnym, określenie „wartość lub łączna wartość jest znaczna” dotyczy mienia o równowartości:

- A. 150 000 zł,
- B. 200 000 zł,
- C. 250 000 zł.

Artykuł 115 KK
(...)

§ 5. Mieniem znacznej wartości jest mienie, którego wartość w czasie popełnienia czynu zabronionego przekracza 200 000 złotych.
(...)

Prawidłowa odpowiedź: C

Wyjaśnienie

Pytanie to okazało się najtrudniejszym dla kandydatów w 2017 r. Poprawnie odpowiedziało na nie jedynie 238 osób z 2162 zdających. Przyczyn tego należy upatrywać przede wszystkim w **pośpiechu i braku czytania pytań (jak i treści przepisu) ze zrozumieniem**. Kandydaci opierali się najprawdopodobniej na szybkim skojarzeniu, że przepis definiujący mienie znacznej wartości stanowi o wartości 200 000 zł, i na podstawie tej refleksji zaznaczali odpowiedź. Tymczasem pytanie nie odnosi się do literalnego brzmienia przepisu, a do jego **praktycznego zastosowania**. Zostało bowiem sformułowane tak, by sprawdzić czy kandydat rozumie znaczenie danej normy prawnej i potrafi ją zastosować w praktyce.

Artykuł 115 § 5 KK podaje legalną definicję mienia znacznej wartości, którą należy stosować na gruncie przepisów karnych. Istotą jest, że wartość takiego mienia ma przekraczać 200 000 zł. Oznacza to każdą wartość **wyższą niż podana w przepisie**.

Wskazówka!

W treści powyższego pytania, jak i w samym przepisie można wyodrębnić „**słowa-klucze**”, czyli takie, których znaczenie jest najważniejsze (kluczowe) do prawidłowego zrozumienia podanej treści. Są nimi: „o równowartości” w pytaniu oraz „przekracza” w przepisie.

Aby właściwie zrozumieć treść zaleca się wyszukiwać „słowa-klucze” i je **podkreślać**. Wskazówka ta ma równie istotne znaczenie zarówno na etapie nauki (należy ze zrozumieniem czytać i zapamiętywać treść przepisów), jak i podczas samego egzaminu – pozwoli to zmniejszyć ryzyko pomyłki.

Przykład:

1. Artykuł 115 KK:

§ 5. Mieniem znacznej wartości jest mienie, którego wartość w czasie popełnienia czynu zabronionego **przekracza** 200 000 złotych.

2. Zgodnie z Kodeksem karnym, określenie „wartość lub łączna wartość jest znaczna” dotyczy mienia o równowartości: (...)

PYTANIE 4.

Zgodnie z Kodeksem karnym, zabór w celu przywłaszczenia cudzej rzeczy ruchomej ścigany jest na wniosek, jeżeli pokrzywdzonym jest:

- A. brat matki sprawcy,
- B. ojciec matki małżonki sprawcy,
- C. syn małżonka osoby przysposobionej przez sprawcę.

Artykuł 278 KK

(...)

§ 1. Kto zabiera w celu przywłaszczenia cudzą rzecz ruchomą, podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5.

(...)

§ 4. Jeżeli kradzież popełniono na szkodę osoby najbliższej, ściganie następuje na wniosek pokrzywdzonego.

(...)

Artykuł 115 KK

(...)

§ 11. Osobą najbliższą jest małżonek, wstępny, zstępny, rodzeństwo, powinowaty w tej samej linii lub stopniu, osoba pozostająca w stosunku przysposobienia oraz jej małżonek, a także osoba pozostająca we wspólnym pożyciu.

(...)

Prawidłowa odpowiedź: B

Wyjaśnienie

Przedmiotowe pytanie okazało się najtrudniejszym na teście w 2022 r., bowiem jedynie 16,9% zdających udzieliło na nie prawidłowej odpowiedzi. Główną trudność we wskazanym pytaniu należy upatrywać w tym, że wymagało ono od kandydatów dokładnej znajomości definicji legalnej „osoby najbliższej” w powiązaniu z wykładnią pojęcia powinowactwa, zawartą w art. 61⁸ KRO.

Zgodnie z tym ostatnim przepisem, z małżeństwa wynika powinowactwo między małżonkiem a krewnymi drugiego małżonka. Trwa ono mimo ustania małżeństwa.

Z art. 115 § 11 KK wynika, że osobą najbliższą jest powinowaty w tej samej linii lub stopniu co wstępny, zstępny, rodzeństwo. Należy zauważyć, że w przepisie tym niefortunnie użyto spójnika „lub”, gdyż chodzi w nim niewątpliwie o tożsamość zarówno linii, jak i stopnia (powinien być użyty spójnik „i”). W myśl komentowanej regulacji osobami najbliższymi są więc wszyscy powinowaci w linii prostej, bez względu na stopień łączącego ich powinowactwa. Jeżeli natomiast chodzi o powinowactwo w linii bocznej, to osobami najbliższymi jest tylko rodzeństwo drugiego małżonka (szwagier i szwagierka) (R. Stefański, Kodeks karny. Komentarz, 2023, Legalis).

Powyższa analiza prowadzi do wniosku, że osobą najbliższą pozostaje ojciec matki małżonki sprawcy, bowiem wskazane osoby pozostają w stosunku do siebie w stosunku powinowactwa w linii prostej. Z uwagi